

ÉRDEKESSEGEK A LEGNAGYOBB MAGYARBARÁTRÓL

HOGYAN DOLGOZIK A HUSZADIK SZÁZAD LEGBRILLIÁNSABB FINANCIALIS ESZE: LORD ROTHERMERE

Írta: Lederer Lajos, lord Rothermere volt magyar magántitkára

Lord Rothermere foglalkozásaként utelvében és a szállóházban, mint újságíró jelöli magát. Bízunk arra, hogy újságíró és mint mondani szokta, aki egyszer újságíró, az mindig az is marad. Bár életpályája kezdetétől újságíró volt és édesbátyjával, Lord Northcliffeal, új korszakot jelentenek az angol újságírásban: a rendeltetés mégis úgy kívánja, hogy lord Rothermere százszorosan inkább nagy, jelen tőse és eredeti a pénzügyi téren. Ha figyelembe vesszük, hogy Rothermere egy szegény dublini, írországi ügyvédnek a fia és életpályája kezdetén szűkös viszonyok között élt, akkor csodálkozhatunk csak valóban azon a tényen, hogy lord Rothermere ma a világ egyik leggazdagabb és leghatalmasabb embere.

A nemzetközi pénzügyi intézők körei állandóan figyelték lord Rothermere lapjainak pénzügyi tanácsait, mert tudják, hogy ő még pénzügyi téren sohasem tévedett. A londoni Cityben oly nagy befolyással bír, hogy a City történetében nem volt keresztülvihető egy olyan pénzügyi tranzakció, amelyet lord Rothermere ellenzett. Még nagyobb azonban Rothermere pénzügyi jelentősége az Atlanti-Óceán másik oldalán. Az északamerikai államokban Rothermere lordnak

többszáz nagyjelentőségű vállalata van, amelyek döntő fontossággal bírnak Amerika gazdasági életében. Pénzügyi hatalma továbbá kiterjed Kanadára is, ahol Nyugatkanadának nagyrészt Quebec, Ontarió és British Columbia egész vidékét igazgatja s ugyyszólván a világ majdnem minden tájában vannak érdekeltségül.

Emellett megemlíthetjük, hogy a lord angolországi lapjainak jelenlegi heti forgalma körülbelül 46 millió példány, nem számítva a Daily Express-t és Evening Standard-et, amelynek részvényei 49 százalékban Rothermere birtokában vannak.

HOGYAN DOLGOZIK ROTHERMERE?

Reggel 6 órakor kel fel és még reggel előtt elolvassa az összes londoni napilapokat. A reggel érkező táviratokra a nála akkorra beosztott pénzügyi titkároknak megadja az utasító válaszait. Reggel előtt senkit sem fogad. Az igazi munka már a reggelinél kezdődik. Fia, Edmund Harmsworth, ha Londonban van, mindig apjával reggelizik, úgyhogy figyelemmel kísérheti azokat a tárgyalásokat, amelyeket a nagy magyarbarát folytat az óceán-tuli vállalatainak Londonban tartózkodó vezetőivel.

Újságvállalatainak főszerkesztői sohasem hiányoznak a lord reggelizőasztalától. Ezek a megbeszélések 11 óráig is eltartanak, ezután kezdődik a pénzügyi és politikai nagyságok látogatása. Ha valaki Rothermere-től „appointment”-et akar kapni, úgy azt legalább egy héttel előbb kell kérni magántitkárától. Sok esetben még így sincs biztosítva, hogy Rothermere-t tud az illető beszélni. Közben természetesen a világ összes tőzsdéiről pénzügyi titkárainak jelentését kapja, amely félóránként, sokszor tízpercenként ismétlődik.

Az ebédet barátaival tölti, kik egyszersmind üzletemberei is. Sok esetben fordult már elő, hogyha valaki ebédidőben látogatta meg és ő ilyenkor jó hangulatban volt, úgy meghívta az illetőt. Ez azonban nála nem jelent sokat s eltelhetik egy év is míg az illető a lordot újból látthatja. Rothermere általában nem sokat beszél, beszédének háromnegyedrészét kérdések feltevéséből áll, amire pontos, határozott választ vár. Az aláutasított hízogókat szivből megveti, mint mondani szokta — lehetetlen ember az, aki mindenben igazat ad, akár igazam van, akár nem. Nagyon gyorsan tudja őszszegezni azoknak az értéket, akik azt hiszik, hogy hízogóssal sikert érhetnek el.

Az autót az egyedül alkalom napközben, ahol őt még a titkárai sem zavarhatják. Ezekben a magányos délutáni autósétákon születtek meg a lord hatalmas vállalatai és születnek meg világhírű mozgalmak. Tea után magához rendeli tervével harmonikus az illető szakemberrel, akikkel megbeszéli délutáni gondolatait. Aki egyszer az ő bizalmát élvezte, az azt örökké meg is tartja. A lord végtelenül ügyesen tudja megválasztani embereit és ez sikerének egyik kulcsa. Ő sohasem nézi, hogy Who are you?, hanem What are you? Rothermere nem szereti azon nagy nevek viselőit, akik megelégszenek azzal, hogy nevükből élhetnek.

Este még 6 óra előtt magántitkára behozza a postát és a levelek aláírása következik. Nem egyszer fordul elő, hogy ilyenkor állít ki a lord egy 5000 fontos csekket jótékony célra. Itt kell megemlítenem, hogy csak nemrégiben vett meg és adott Rothermere jótékony célra egy félmillió fontért, azaz két és fél millió dollárért egy parkot. Különben is közismert, hogy lord Rothermere egyike a legnagyobb közadakozóknak.

Este 7 órakor lefekszik és pihen 9 óráig. Ezen két óra alatt átnézi kefélyomatait. A lord rendszerint abban a hotelben va csorázik, ahol lakik. Soha nem dohányzik és alkoholt csak a legtrikább esetben fogyaszt. Éjjel előtt fekszik le és mielőtt elalszik, izgalmas kalandor történeteket olvas — az utóbbi években Edgar Wallace-t — hogy gondolatait egybekoncentrálja s így elaludhasson. Bár a lordnak számtalan palotája van Angliában és Londonban a Hyde Park teraszon is fejedelmien berendezett háza van, ő mégis mindig hotelben lakik, nehogy társadalmi kötelezettségei elvonják a munkáját. Érdekes jelen-

ség, hogy nem szereti a "Society Life"-t és barátainak száma nagyon kevés. Ő inkább a kevés barátának, mint a sok ismerősnek a híve. Bár a legelőkelőbb londoni klubnak tagja, oda soha nem jár, nehogy akár a politikában, akár a zsurnalisztikában mások befolyásolhassák.

Ugyanezen oknál fogva, bár közel két évtizede tagja a képviselőház felsőházának, ott még soha nem jelent meg. Lord Rothermere egyénisége nem tűrné meg, hogy beszédében a házsza bályok, vagy elnöki engedély esetleg gátolják. Az évek majdnem háromnegyedrészét nem tölti Londonban, az azonban nem jelenti azt, hogy idejét nem tölti munkában, sőt mint mondani szokta: "I can see business better, if I get away from it." En a business jobban látom, ha távol vagyok tőle.

Nagyon kevés hely van a globuson, amelyet lord Rothermere még nem látogatott volna meg, de az angolon kívül talán nincs még egy nemzet a világon, amelynek annyi szolgálatot tett volna — mint a magyarnak.

(Pesti Tőzsde.)

TIZENKÉT ÉVE...

VISSZAEMLEKEZÉS A VILÁGHABORU LEGMELEGEBB NAPJAIRA, AMIKOR PARISZT BOMBÁZTÁK A NÉMET MESSZEHERDŐ ÁGYUK

Az amerikai könyvpiacnak egyik legérdekesebb terméke — amellyel mostanában sokat foglalkoznak a naplások is Miller amerikai vezérkari ezredes könyve, amely a világháború híres német tüzérségi meglepetéséről: azokról a rejtelmes ágyukról beszél, amelyek közel száz mérföld távolságból lötték Páriszt. Az amerikaiak úgy is nevezik ezt az óriási ágyutípust: "The Paris Gun" a párisi ágyu.

Miller ezredes 1922-ben az amerikai hadügyminisztériummal a megbízatással küldte Európába, hogy az ántántnál is, a volt központi hatalmaknál is tanulmányozza a tüzérség háborúutáni fejlődését. Amíg Miller a német hadügyminisztériumban dolgozott, mindenről készségesen adott neki felvilágosítást, csak ama rejtelmes párisi ágyukról nem. Ugyanúgy járt Miller az esseni Krupp-művekben. Hosszas fáradozás után végül is megtudott egyetmást, és könyve nyomán mi is közzétehetjük az érdekes adatokból néhányat.

Eberhardt dr., a kitűnő német katonai mérnök már a kínai boxerlázadás idején a Krupp-műveknél dolgozott s később olyan ágyut szerkesztett, amely hatvanhat mérföldnyire hordott. A német hadvezetőség azonban még ennél is többet kívánt és 1916-ban Kruppék legnagyobb megrökönyödésére távirat érkezett Essenbe, amely azt követelte, hogy az ágyuk hordképességét tessenék száz mérföldre növelni.

Ezt könnyű volt elrendelni, de képtelenségnek látszott teljesíteni. Azonban a Somme menti nagy támadás erre a feltevére volt tervezve és a hadvezetőség nem akarta ismerni azt a szót: "lehetetlen". Így aztán Eberhardt mérnök nekiállt a kísérletezésnek, amely 1917-ben eredménytelennel is járt. A tulajdonképpen nehézséget nem is az ágyu maga okozta, hanem a lövedék, amelyet csak hosszas próbálkozás után sikerült megfelelően konstruálni s az első próbálkozások nem egy ágyut elpusztítottak a legénységével együtt.

1918 március 21-én reggel két óra husz perckor ütött be az első lövedék Párisban, a Szajna partján, számos áldozatot követelve. Párisban nagy volt az ijedelem, mert csak repülőgépekkel gondolhattak, de ellenséges repülőgépek nyoma sem volt,

sehol a francia főváros felett. A katonai körökben is nagyobb volt a lakosság megdöbbenése. A lakosság ugyanis hozzászólt már a repülőgépmadárakhoz ki volt oktatta rá, de ezuttal nem szólaltak meg a német repülőket jelző légi szirénák, ellenben a bombák zuhogtak. Hogyan lehetséges ez?

A francia hadügyminisztérium nyomban megkezdte a vizsgálatot. Alaposan szemügyre vették a lövedék szilánkjait, a legjobb repülőket küldték a német front felderítésére és rövidesen az a vélemény alakult ki, hogy csak ágyuról lehet szó, amely valahol Crépy közelében van elrejtve. A rejtelmes messzeherdő ágyuk csakugyan Crépy szomszédságában, a St. gobaini erdőben voltak felállítva, több tábori üteggel, amelyek az ágyu monstrokra igyekeztek elterelni a figyelmet sűrű tüzelésükkel, amellyel pedig a repülőgépelhárító osztagok is szorgalmasan hessegették a tájra a kiváncsi francia repülőket.

Mindazonáltal nem sikerült közelebbi adatokat szerezni erről a félelmetes német messzeherdő ágyuszerkezetről, miután az összeomláskor a németek ezt a nagy titkukat is levegőbe röptették. Most azonban Miller ezredes leírja könyvében az ágyuról, amelyeket von Eberhardt és Rausenberger mérnöki tudása szerkesztett. Ők ellenőrizték az ágyuk gondos szállítását és felállítását is. Miller szerint megkapó látvány volt egy ilyen mammutágyu: olyan hosszúra csövel, amely jóval túlemelkedett az erdei fák tetején.

Irtózatossá dőrejjel járt a tüzelés, hatalmas narancssárga füst és gázfelhővel. Az óriási nyomással kilőtt lövedék másodpercenként ötezeröt száz lábnyi sebességgel röpült célja felé, másodpercenként egy mérföldet tett meg: huszonöt másodperc alatt tizenkét mérföldnyi magasságban volt, kilencven másodperc alatt elérte legnagyobb magasságát, huszonnégy mérföldet a föld színe felett.

— "A német tüzértisztek az órájukat figyelték: 150 másodperc, 170 másodperc... tizenhat másodperc múlva a lövedék beüt valahol Párisban és felrobban. Vajon milyen hatása lesz? Negyvennyolc éven át, 1870 óta nem érték ellenséges lövedékek Páris falait. És néhány másod-

perc múlva Páris megint németek ágyu ostroma alá kerül... Száznyolcvanhat másodperc: I-dő: reggel hét óra husz perc. A lövedéknek most kellett robbannia. Párisban nyolc ember meghalt, tizenhárom megsebesült tőle. De... ez volt a háború.

Március 21-től május 1-ig dolgoztak a st. gobaini erdőben ezek az ágyurésztelők, sok áldozatot ejtve Párisban, de főképp lelki kiterort gyakorolva, hiszen ez egész világ elképpett azon, hogy mire képes a német haditechnika.

Hét ilyen ágyu operált Páris ellen. A roppant nyomás azonban annyira megviselte az ágyuk csöveit, hogy vissza kellett szállítani őket a Krupp-művekhez, ahol "rendbepohozták" a monstrokot. A német hadvezetőség aztán Beaumont közelében állította fel őket a Bois de Carbiéban és május 27-től június 11-ig innen lövte Páriszt. Június 18-án elszállították őket a Bois de Bruyèresbe, ahol — ötvenhét mérföldnyi távolságból — július 14.-én, 15.-én és 16.-án löttek velük. Aztán innen visszakerültek a Beaumonti erdőbe, ahol augusztus 5-től augusztus 9.-ig operáltak. A németek veresége miatt augusztus 12.-én már uton voltak hazza Essen felé.

Miller ezredes azzal végzi közlését, hogy a német ágyurésztelőknek kétségtelenül hámulatos teljesítményvel voltak, de a sok fáradságot, munkát és költséget nem érték meg, mert nem tudták megakadályozni a német összeomlást.

MEGTALÁLTÁK A SZTRAJK-VEZÉR HOLTTESTÉT

Megirtuk annakidején, hogy a finn származású John Voutilainen Victor Rosvallal egyetemben, mint a Lumberman's Industrial Union megbízottai múlt év november 19.-én a Port Arthur mellettí Onion Lake vízen keresztül, hogy a favágókat megszervezzék. Azóta nem hallott senki sem hírt felőlük. Egyesek azt hitték, hogy talán ellenfelek tették el őket láb alól, viszont Voutilainen holttestének megtalálása azt bizonyítja, hogy betörtött alattuk a tő jege és véletlen szerencsétlenségnek estek áldozatul.

AUSZTRÁLIABÓL KÜLDÖTT BE ELŐFIZETÉST

Reicher István honfitársunk, aki ennek a legtávolabbi világrészeknek Berri városában dolgozik. Ezáltal a Kanadai Magyar Újság ismét egy új területen szolgálja a magyar gondolatot és miután Eszak- és Délamerika mellett több száz példányt küldünk hetenként nemcsak Csonkamagyarországba és az elszakított területekre, hanem németországi, ausztriai, angolai és franciaországi előfizetőinknek — már csak Ázsia és Afrika hiányzik lapunk olvasóinak névjegyzékéből.

ELFOGTA AZ ISKOLA-GYUJTÓGATÓKAT

A Saskatchewan tartományi Mounted Police több hónapos kitartó nyomozás után elfogott két dukobor szektához tartozó muszkát, akiket azzal vádolnak, hogy ők gyújtották fel a tűzvész áldozatúit esett 18 iskola legtöbbjét 1929 május folyamán Borden és Kamsack környékén. Az időben nap nap után zárták el százzával a fanatikus vallási örületben ruha nélkül szaladgáló dukoborokat és mindaddig fogva tartották őket, míg ki nem jőzantok a hívőöön.

Keletkanadában a legjobb, legbiztosabb és leggyorsabb pénzügyi ügyintézés.

Pénzügyi ügyintézésért teljes felelősséget vállalok.

HAZAK, FARMOK ÉTB., ADÁS-VETELET INTÉZTESSE VELEM

Bármilyen ügyes-bajos dolgában forduljon hozzám:

LOUIS SZABO

BOX 244 9 Crowland Str. Welland, Ont.

A CANADIAN NATIONAL RAILWAY EXPRESS magyar megbízottja.

foglaltak postot, hogy azonnal rüptében elkaphassák a véletlen letévedő laskát. Hanem aki aztán laskát fogott meg nem ette, míg a másikat kedves pityegéssel oda nem invitálta, akként van lamikép, ahogy a nagy kakas szerettyukocskáját szokta avagy a kotlós a kicsinyeit. Kérdés, otthon melyiktől lesték el, de bizonyos, hogy pompásan utánózták és megható volt a két pajtás kedveskedő kot-kottolása. Erre is az ársvaság vitte őket! Így osztottak a véletlen laskakész. Meg kell vallani, Zsófi nem is olyan véletlen potyogtatta le a kés alól a gyuródeszka szélén a finom lisztből gyurt laskákat. Zsófi inkább a maga részét rövidítette meg, csak az ő kakaskájának jusson. Megszedték bögyüket keményre és nagyon megelégedett pityegéssel üttek fel ilyenkor a ladára, szorosán össze. Így nőtt a laskatetés olyan mulatsággá, amit érdemes volt megsemmélni a két ügyes laskavadász már be sem érte annyival és arra vetemedtek, hogy kezdtek a gyuródeszkákig felugrálni; szereshetnének onnan felülről a maguk erejéből!

Hess! Zsófi rájuk koppintott, de csak szeliden...

Azért a telhetetlenség nőtton nőtt. És egyszer egy nap — az a két szerető társ egy szál laskán összeakadt. Kirántotta az egyik a másik szájából. Ekkor! Elfeledek mindent ami eddig volt. El a közös ársvaságot, a hü séges összetartást, az egymásra utaltságot és — szembenézték!

Hej, jelent az valamit, ha két kakas szembe néz. Pár perc

mulva porzott a konyha. Amilyen kicsi volt a terület, a két össze-összetűző viador úgy gurult hol a láda, hol a rocska mögé, honnan alig győztek előkaszálódni. De sebalj, megint felálltak középen, levágták fejüket, pipeltek, mérték egymást, aztán csak: csatt! csatt! a sarkanytyuk repültek. Két tollas ördög szárnyakon ugrálva. Néha elkapta az egyik a másikat azt a híres taraját és csipte-fogta el nem hagyta. Ilyenkor öt percig is állt a harc, míg az elcsipett taraj legény el nem rugta magát s már most ő vadászott amannak tarajára. Nem bírom én azt kellőképpen leírni. Zsófi a hasát fogta, de csak egy ideig, lassanként elkomolyodott és lát-szótt szemén, hogy aggodalom táplálja gondolatait. Végre mikor vérben kezdett ázni nemcsak a két taraj, hanem már a konyha kövén is vércseppek piroslottak, mert ilyen komoly volt ám a harc! — akkor Zsófi közbelépett.

Kötényét ráborította a rüpködő bolondokra s két hóna alá szorította őket. A házlasszony is künn volt már a kakasvidalt élvezni és nevéttében könnyeit törölgette; hát mit mivelés, Zsófi? Hagynád őket.

Bizony hiába volt is, hogy Zsófi lebélyőzte, mert vadul feszengtek és egymás felé vadgostak.

De tudta Zsófi mit csinál.

— Nem hagyhatom, kezét csókolom, baj lesz ebből, ha ki nem békítem!

— Hát lehet azt, Zsófi, hiszen ezek megezik egymást. Inkább

csukjad el estére két felé; majd elfelejtik.

— Nem azok, el nem felejtik. Ha ki nem békílnék holnap újra kezdik s ellenségek maradnak. Nekem kell őket kibékítenem.

Zsófi leült a számlira s váltig hóna alatt szorongatta kakasait. Megérezték, hogy nincs menekvés és elcsendesedtek, sőt elszundítottak, mert ki voltak merülve. Tarajuk nemcsak véres, de halavány is lett. Idő után Zsófi csendesen leengedte a földre és két felé terelte. Zsibbadtan, tétován ácsorogtak, de egymásra pillantva mindjárt megdugadtak a tollak a torkuk alatt és szárnyak emelkedni kezdettek. Zsófi közel nem eresztette egymáshoz. Pedig rövid vártatva elcsendesedtek és tollaik nem borzolták többé. Zsófi csak büvölte kézzel, szóval. Aztán szépen egymás mellé fogta félkézzel s megint becélte és kárát nekik félhangosan, dallamosan. Jó fél óra eltelt míg Zsófi, úgy látszik, meg volt elégedve a hangulattal és egészen szabadon eresztette őket.

Mindkettő megrázódott és ide-oda cirkált egymás körül.

Zsófi markába vett néhány szál laskát és leszorta.

A két kis állat nem rohant oda, lassan, tétován közeledtek s aztán mindkettő egyszerre zendítette: kot! kot! kot! kedveskedő, hívó hangon. Még a csőrükkel fel is aprózták egymásnak: egyél kedves, csak te egyél kedves!

Zsófi diadalmaskodott; a két kis kakas kibékült.